

Plejefamiliereform skal tage afsæt i børnenes behov

BØRNERÅDETS ANBEFALINGER TIL PLEJEFAMILIEOMRÅDET

Anbragte børn svigtes dobbelt. Først af deres biologiske forældre og derefter af samfundet, når det ikke formår at sikre dem et godt alternativ. Det var konklusionen i den politiske aftale Børnene Først i 2021. For at sikre højere kvalitet i anbringelserne besluttede man, at der skulle udarbejdes en plejefamiliereform, som blandt andet skulle fokusere på plejefamiliernes vilkår og rammer.

Børnerådet ser også et klart behov for at skabe mere kvalitet i anbringelser. For Børnerådet ligger nøglen til at forbedre kvaliteten for børnene i, at politikerne stiller skarpt både på plejefamiliernes rammer og på anbringelsesområdet som helhed. Herunder præsenteres Børnerådets anbefalinger til plejefamiliereformen. Anbefalingerne står på Børnerådets egen kvalitative undersøgelse af plejebørns oplevelser inde fra plejefamilien (2025), viden på området og erfaringer fra praksis¹.

Børnerådet ser med bekymring på det faldende antal plejefamilier. Siden 2014 er antallet af plejefamilier faldet med cirka 20 %². Andelen af anbragte i plejefamilier har siden 2019 været faldende³, hvorfor man nu ser en øget institutionalisering af anbragte børn og unge. Sammenlignet med Norge og Sverige, halter Danmark bagefter. Tilbage i 2019 var 66,1 % af anbragte børn placeret i plejefamilier, mens det i Norge og Sverige var henholdsvis 83,3 % og 82,2 %⁴. I 2023 var andelen i Danmark faldet til 62,7 %⁵.

Børnerådet mener, at denne udvikling både kan og skal vendes. Plejefamilier skal have en mere stabil og forudsigelig aflønning og have adgang til uddannelse, støtte og supervision i langt højere omfang end i dag.

Børnerådets anbefalinger:

- 1) Der skal være øget fokus på, at anbringelse altid skal ske med udgangspunkt i barnets behov, hvor plejefamilie afsøges som første mulighed.
- 2) Børn har krav på inddragelse og støtte i alle overgange og faser gennem anbringelsen.
- 3) Plejefamilier skal understøttes mere og bedre.
- 4) Bedre rammevilkår skal skabe stabilitet for børn og styrke rekrutteringen af plejefamilier.
- 5) Drop den skarpe 18-årsgrænse. Plejefamilier skal også kunne understøtte unge i overgangen til voksenlivet.

¹ Børnerådet 2025, *Inde fra plejefamilien*

² Social-, Bolig-, og Ældreministeriet 2024, *Socialpolitisk Redegørelse 2023*

³ Social-, Bolig-, og Ældreministeriet, *Socialpolitisk Redegørelse 2021, 2022, 2023 og 2024*

⁴ Ankestyrelsen 2021, *Familiepleje i Norge og Sverige*

⁵ Social-, Bolig-, og Ældreministeriet 2024, *Socialpolitisk Redegørelse 2024*

1 **Der skal være øget fokus på, at anbringelse altid skal ske med udgangspunkt i barnets behov, hvor plejefamilie afsøges som første mulighed**

Af barnets lov fremgår det, at når et barn skal anbringes udenfor hjemmet, så skal kommunalbestyrelsen anbringe barnet det sted, som bedst kan imødekomme barnets behov. I forlængelse heraf skal kommunalbestyrelsen overveje, om en anbringelse i en plejefamilie vil være det mest hensigtsmæssige⁶. Det er et centralt princip, som skal efterleves, og som der ikke bør rykkes ved.

De børn, Børnerådet har talt med, sætter meget tydeligt ord på ønsket om normalitet og oplevelsen af at høre til i en familie, hvor de oplever omsorg gennem tryghed og stabilitet. For de fleste børn kan det bedst sikres gennem anbringelse i en plejefamilie⁷. Forskning og undersøgelser peger også på, at anbringelse i en plejefamilie som udgangspunkt er mere skånsomt for barnet end en institutionsanbringelse. I plejefamilien skærmes barnet bedre mod en række risikofaktorer som for eksempel overgreb og rusmiddelmisbrug, der er mere udbredte ved institutionsanbringelser^{8 9 10 11}.

Det er også FN's anbefaling og opfordring, at anbringelsesområdet deinstitutionaliseres, hvorfor familielignende anbringelser i netværkspleje eller plejefamilie altid bør overvejes forud for en anbringelse på børne- eller ungehjem¹².

2 **Børn har krav på inddragelse og støtte i alle overgange og faser gennem anbringelsen**

Sammenbrud og skift er desværre en realitet for mange anbragte børn. Cirka 48 % af anbragte børn og unge oplever mindst ét skift, mens godt 20 % har oplevet to eller flere¹³. Undersøgelser af kontinuiteten i anbringelser viser, at op mod 77 % af sammenbruddene sker inden for det første år af en anbringelse¹⁴. Nogle af børnene i Børnerådets undersøgelse beskriver meget abrupte afslutninger på deres anbringelser i plejefamilier. Sådanne oplevelser kan resultere i en øget utryghed hos børnene, som frygter at blive flyttet fra de plejeforældre, de har knyttet sig til. Derfor er det helt afgørende, at målsætningerne og initiativerne i Børnene Først om færre skift og mere stabilitet i anbringelser skal realiseres. Et særligt fokus bør rettes mod implementeringen af anbefalingerne om skånsomme skift i anbringelser¹⁵.

Det er helt afgørende, at barnet bliver matchet med den rigtige plejefamilie med udgangspunkt i barnets situation og behov. Her skal man tage højde for, om barnet allerede har en tilknytning til en skole, som kan fastholdes, og om barnet kan anbringes sammen med biologiske søskende. Målet er, at barnets behov adresseres på en måde, så man fastholder mest mulig normalitet i barnets liv og relationer.

⁶ Barnets lov § 52 stk. 2

⁷ Børnerådet 2025, *Inde fra plejefamilien*

⁸ VIVE 2016, *Anbragte børn og unges trivsel*

⁹ Rambøll 2016, *Anbragte børn og unges trivsel*

¹⁰ VIVE 2023, *Trivsel blandt børn og unge i udsatte positioner 2023*

¹¹ Norsk Barneombud 2023, *Blod er ikke alltid tykkere enn vann*

¹² FN 2010, 64/142 - *Guidelines for the Alternative Care of Children, General Assembly*

¹³ VIVE 2023, *Trivsel blandt børn og unge i udsatte positioner 2023*

¹⁴ SFI 2016, *Kontinuitet i Anbringelser*

¹⁵ Social- og Boligsstyrelsen 2024, *Anbefalinger om skånsomme skift i anbringelsen*

Når vi spørger børn i plejefamilier, er det tydeligt, at de oplever det som en stor omvæltning og opgave at "falde til" i en ny familie. Det er en proces, der tager tid, hvor børnene i Børnerådets undersøgelse understreger vigtigheden af medbestemmelse, bløde overgange samt stabile og kontinuerlige voksne, der støtter på tværs. Børnene har brug for langt bedre støtte, både når de skal lande i en plejefamilie, når de skal skifte eller afslutte relationer i en anbringelse, og når der i løbet af en anbringelse vil være perioder, hvor relationerne er særligt udfordret.

Barnet skal have ret til én fast voksen, der følger dem på tværs af anbringelsessteder og er til rådighed for at tale om de svære ting, som kan opstå undervejs. Når Børnerådet i undersøgelsen taler med børn i plejefamilier, tyder det på, at den opgave ikke kan løftes af børne- og ungerådgiverne alene. Blandt andet fordi de udskiftes for hyppigt¹⁶, og fordi myndighedsrollen kan stå i vejen for den relation, barnet har brug for.

3

Plejefamilier skal understøttes mere og bedre

Hvis flere børn end i dag skal anbringes i en familielignende kontekst som en plejefamilie fremfor på en institution, kræver det, at der er nok plejefamilier, som har plads til at tage et barn ind, og at plejefamilierne har forudsætningerne og rammerne for at imødekomme barnets behov. En stor del af børnene har komplekse behov, som stiller krav til den faglighed og de kompetencer, som skal være tilstede i og rundt om plejefamilierne. Derfor skal der gøres langt mere for, at plejefamilierne bliver klædt på og støttet i rollen.

Konkret skal plejefamilierne styrkes på tre måder:

- 1) Plejefamilier skal gives en bedre grunduddannelse, så deres udgangspunkt løftes.
- 2) Plejefamilier skal tilbydes og forpligtes på mere støtte og supervision. For eksempel kunne plejefamilier tilknyttes faglige miljøer i kommunerne, hvor der vil være mulighed for at opsøge faglig sparring og viden eller gives større netværk og støtte fra andre plejefamilier¹⁷. Plejefamilier bør også have et sted at henvende sig, når der opstår akut behov for sparring.
- 3) Plejefamilier skal have adgang til flere kompetencer afhængigt af kompleksiteten og de behov, som plejebarnet har. Det kan for eksempel være gennem efteruddannelse, kurser eller bedre adgang til faglig ekspertise og vejledning.

Erfaring har vist, at tilsyn er afgørende for kvaliteten, de steder børn er anbragt. Derfor skal plejefamilier mindst én gang årligt have besøg af tilsynet. De børn, Børnrådet har talt med, giver tydeligt udtryk for en frustration over, at de hele tiden skal genfortælle deres historie til nye voksne, som de ofte kun ser meget få gange. Derfor bør børnene i højere grad informeres om formålet med tilsynet og oplyses om, hvordan barnet kan gøre brug af tilsynet.

¹⁶ Børns vilkår 2024, *Svigt af børn i Danmark*

¹⁷ VIVE 2019, *Støtteforanstaltninger til børn anbragt i plejefamilie og deres plejeforældre – Omfang, forskelle og effekter*

4 **Bedre rammevilkår skal skabe stabilitet for børn og styrke rekrutteringen af plejefamilier**

Det er uholdbart, at plejebørn i undersøgelsen oplever, at de skal "gøre sig dårligere" for at sikre plejefamiliens vederlag, eller at gentagne forhandlinger om vederlag og vilkår sætter børnene i klemme. Det må ikke være en belastning at være plejefamilie. Plejefamilierne skal gennem deres rammevilkår have økonomisk tryghed og forhold, der muliggør, at de kan fokusere på børnenes behov. Børn i undersøgelsen trives, når plejefamilien har tid og kompetencer til at rumme deres udfordringer og skabe et trygt hjem.

Derfor bør der indføres en model for fastsættelse af plejefamiliers rammer og vederlag, som i højere grad sikrer ro og stabilitet for børnene. Det bør overvejes, om en sådan model med fordel kan fastsættes og reguleres nationalt, så den ikke skal være genstand for lokale forhandlinger tæt på børnene. Dette kan forhåbentlig også gøre det mere attraktivt at blive plejefamilie.

5 **Drop den skarpe 18-årsgrænse. Plejefamilier skal også kunne understøtte unge i overgangen til voksenlivet**

Ens 18-års fødselsdag er for de fleste en stor og festlig begivenhed. Men for anbragte børn og unge er det også en dag, der kan være præget af stor usikkerhed og være en brat overgang. Får man lov at blive hos sin plejefamilie, eller er man tvunget til at flytte? Det er nogle af de spørgsmål, der kan fylde hos anbragte i tiden op til, at de bliver 18 år¹⁸, hvilket også kommer til udtryk i Børnerådets undersøgelse. For mange betyder det, at den mest stabile base i deres allerede udsatte livssituation forsvinder. Nogle er heldige at få bevillet ungestøtte (tidligere efterværn), men mange får det ikke.

I den kommende plejefamiliereform er man nødt til at kigge på, hvordan plejefamilierne også kan være en god base og understøtte de unge i overgangen til voksenlivet, også efter at den unge er fyldt 18 år. Plejefamiliens formål og opgave er at understøtte barnets udvikling i en familielignende opvækst, derfor nytter det ikke, hvis relationen ophører, når barnet fylder 18 år. Afsluttende bør ungestøtten styrkes, hvilket Børnerådet har udarbejdet separate [anbefalinger](#) til¹⁹. Anbragte børn og unge skal ikke leve med frykten for, at de overlades til sig selv, den dag de fylder 18 år.

Om Børnerådet

Børnerådet arbejder for at sikre børns rettigheder på baggrund af FN's Børnekonvention, og vi taler børn og unges sag i den offentlige debat. Vi er et statsligt råd, som er politisk og økonomisk uafhængigt, og vi rådgiver regering, Folketinget og andre myndigheder i spørgsmål om børns rettigheder.

¹⁸ VIVE 2022, *Efterværn og støtte set fra de unges perspektiv – En analyse af overgangen til voksenlivet for unge i kontakt med systemet*

¹⁹ Børnerådet 2025, *Ingen børn skal gå alene ind i voksenlivet – Børnerådets anbefalinger til en ny og bedre ungestøtte*